

Sygn. akt I CZ 76/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa W. M. i R. M.
przeciwko T. Ł., L. L., T. L. i W. L.
o odszkodowanie i zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 29 sierpnia 2013 r.,
zażalenia pozwanych na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 lutego 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

1. oddala zażalenie;

**2. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
pozostawia sądowi wydającemu orzeczenie kończące
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2011 roku Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo J. M. o zasądzenie od pozwanych T. Ł., L. L., T. L. oraz W. L. kwoty 120.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz odszkodowania w kwocie 14.800 złotych, ustalając, że pozwani są właścicielami lokalu mieszkalnego nr [...], położonego w budynku przy ul. K. [...] w W., którego najemcą do dnia 31 marca 2008 r. był powód. Wyrokiem z dnia 25 listopada 2008 r. Sąd Rejonowy w W. orzekł eksmisję powoda oraz członków jego rodziny z tego mieszkania, nakazując przeniesienie się do lokalu zamiennego przy ul. S. [...] nr [...] w W.. Po wydaniu wyroku eksmisyjnego przez sąd pierwszej instancji, od którego powód złożył apelację, pozwani odcięli powodowi dostawę energii elektrycznej, ciepłej oraz gazu do nadal zajmowanego przez niego mieszkania. Sąd pierwszej instancji uznał, że powód nie wykazał, aby jakiegokolwiek jego dobro osobiste zostało naruszone bezprawnym i zawinionym postępowaniem pozwanych. Wręcz przeciwnie, powód roszczenia oparł na okolicznościach, które mieściły się w granicach korzystania z lokalu przez właścicieli w sposób zgodny z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem. Sąd Okręgowy wskazał dalej, że to powód świadomie naruszył prawo, odmawiając wyprowadzenia się z mieszkania, do którego utracił uprawnienie, wynikające z umowy najmu i naruszając konstytucyjne prawo własności pozwanych, którym nie sposób przypisywać nadużycia przysługującego im prawa. Powód nie udowodnił ponadto poniesienia krzywdy i szkody, której naprawienia dochodził.

W apelacji od tego wyroku, powód zarzucając naruszenie art. 20 i art. 21 Konstytucji R.P., art. 5, 140, 24 § 1 i 2, art. 415, art. 444, art. 445 i art. 448 k.c., a także naruszenie art. 233 k.p.c., art. 217 w zw. z art. 227 k.p.c., art. 236 k.p.c., art. 342 k.c. i art. 8 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. nr 61 z 1993 r., poz. 284 ze zm.), wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 11 lutego 2013 roku, uchylił wyrok i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, wskazując, że Sąd Okręgowy pominął twierdzenia i oddalił wszystkie wnioski dowodowe powoda, za pomocą których powód starał się wykazać bezprawne i zawinione postępowanie pozwanych oraz rozmiar doznanej przez niego krzywdy i szkody. Konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego praktycznie w całości oraz nie rozpoznanie istoty sprawy uzasadniają więc, zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji.

W zażaleniu na to orzeczenie, pozwani zarzucili naruszenie art. 386 § 4 k.p.c., wniesli o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego przez Sąd Apelacyjny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ §1¹ k.p.c. - w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381), która weszła w życie z dniem 3 maja 2012 r. - zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje stronie także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Obowiązujący aktualnie model apelacji pełnej zakłada, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, bazując na materiale zebranym w pierwszej instancji i prowadząc w razie potrzeby własne postępowanie dowodowe oraz stosuje właściwe przepisy prawa materialnego. Postępowanie apelacyjne powinno więc co do zasady zakończyć się wydaniem merytorycznego orzeczenia rozstrzygającego definitywnie spór między stronami. Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie jest skierowane przeciwko uchyleniu przez Sąd II instancji wyroku lub postanowienia co do istoty sprawy i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie Sądu Najwyższego może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ustawowe przesłanki uchylenia orzeczenia Sądu i instancji zostały zakreślone wąsko, stąd w przypadku wniesienia zażalenia kognicja Sądu Najwyższego ogranicza się do skontrolowania, czy istotnie doszło do nierozpoznania istoty sprawy lub też czy faktycznie istnieje w realiach rozpoznawanej sprawy konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W rozpatrywanej sprawie orzeczenie kasatoryjne Sądu Apelacyjnego uznać należy za prawidłowe i zgodne z art. 386 § 4 k.p.c., albowiem wobec oddalenia wszystkich wniosków dowodowych powoda, podstawa faktyczna rozstrzygnięcia jest niepełna, a Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty roszczeń dochodzonych przez powoda. Brak jest przy tym uzasadnionych podstaw do przenoszenia całości postępowania dowodowego do Sądu Odwoławczego, choćby z uwagi na gwarancje procesowe stron, a uchylenie wyroku mające na celu rekonstrukcję wszystkich faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sporu, nie przesądza, rzecz jasna, ostatecznego merytorycznego wyniku sprawy. W tym stanie rzeczy, dzielając motyw zawarty w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, Sąd Najwyższy oddalił zażalenie pozwanych jako bezzasadne (art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c.).